

Avaluació de la implementació de les mesures adoptades pel Departament d'Educació en relació amb les tardes de setembre als centres educatius

Avaluació

Tipus d'avaluació:
Disseny i implementació

Metodologia:
Anàlisi qualitativa de la percepció dels agents implicats

Període avaluat:
Curs 2022-2023

Feta per:
Neus Martí

La mesura de les tardes de lleure educatiu

El Departament d'Educació ha avançat el curs escolar 2022-2023, en considerar que la desconexió de l'àmbit escolar per períodes llargs de vacances contribueix a la pèrdua d'aprenentatges de l'alumnat i incideix en els col·lectius socials més vulnerables. Es planteja que l'alumnat d'aquests col·lectius necessita un contacte continuat amb el centre educatiu per treballar les habilitats cognitives, socials i emocionals. D'aquesta manera, es valora que anticipar l'inici de curs promou l'equitat educativa i contribueix a reduir les desigualtats socials.

Mitjançant l'Ordre EDU/113/2022, de 3 de maig, el Departament d'Educació introdueix l'avançament del curs escolar a la primera setmana de setembre: concretament, l'inici de les classes s'estableix el 5 de setembre, per al segon cicle d'educació infantil i a l'educació primària, i el 7 de setembre, per a l'ESO, el batxillerat i la formació professional. Les mesures que han acompanyat aquest avançament han estat: 1) La redistribució del temps lectiu sense afectar el total d'hores lectives del curs complet, per la qual cosa s'ha passat de 5 hores a 4 hores diàries, portades a terme als matins durant el mes de setembre; 2) El manteniment del servei de menjador escolar, i 3) La compensació de l'atenció de l'alumnat a les tardes. Les dates d'aprovació de la mesura han requerit una gestió complexa per possibilitar l'organització i la implementació de les tardes de lleure educatiu, fet que ha suposat un repte per als agents implicats.

Objectiu i metodologia

Facilitar l'avaluació dels agents implicats en el plantejament i implementació de la mesura de tardes de lleure educatiu, en el marc de l'avançament del calendari escolar, així com identificar propostes de millora per al curs 2023-2024.

Agents participants:

- Personal docent i directiu (31)
- Personal PAS-PAE (4)
- Sindicats (5)
- Consell Nacional dels Infants (1)
- Famílies (14)
- Federacions d'associacions de famílies (4)
- Associació de centres d'educació especial (1)
- Confederació associacions de lleure educatiu (2)
- Empreses de lleure educatiu (1)
- Patronals de menjadors (2)
- Patronal de transport escolar (1)
- Associacions de municipis (2)
- Persones expertes (3)

Fase 1
Preparació del procés.

Fase 2
Revisió documental i establiment de criteris d'anàlisi.

Fase 3
Consulta als agents:
• grups de reflexió,
• qüestionaris, i
• entrevistes.

Fase 4
Sistematització i anàlisi de resultats.
Tractament amb eina d'anàlisi de textos.

Fase 5
Triangulació i tancament.

Resultats: valoració dels agents (1)

Ha funcionat bé

Sobre el disseny

- Pertinença de l'objectiu: el fet que l'objectiu hagi estat contribuir a reduir la pèrdua d'aprenentatge (de les vacances d'estiu i del període covid-19) d'infants i joves, i a millorar l'equitat en l'educació. Ampliació del temps de compartir i de connexió amb el centre. Vacances més curtes per a l'alumnat amb NEE.
- Coherència del plantejament operatiu: gratuïtat per a les famílies. Facilitació d'aspectes de conciliació. Flexibilitat d'assistència. Inversió pública en el sistema educatiu. Ampliació de l'accés al lleure educatiu.

Sobre la implementació

- Disponibilitat de recursos: esforç i predisposició de totes les parts (monitoratge, equips directius, organitzacions i empreses, tant de lleure com de menjador, personal de centre —educatiu i PAS/PAE—, famílies, personal del Departament). El fet que el monitoratge hagi estat el mateix que el de l'espai menjador i de disposar d'espais exteriors (patis) per dur a terme activitats que mitiguin la calor (p. ex, d'aigua).
- Realització de les activitats: bon funcionament de la programació i continguts en part dels centres. Es considera que els centres on ha funcionat millor han estat els que han preparat les activitats de lleure conjuntament els centres i les famílies.
- Integració en el context: previsió d'excepcionalitats per determinades tipologies de centres (CEE, ZER, etc.) i possibilitat de mantenir horari partit i transport escolar. Flexibilitat dels equips dels centres per donar-hi suport.
- Aspectes de coordinació: coordinació de les direccions i equips de centre, i entitats prestadores en part dels centres educatius. Coordinació dels centres amb les empreses operadores del transport escolar. Aquestes valoren que el manteniment de la jornada partida ha possibilitat continuar cobrint els serveis de transport escolar (flota de vehicles, conductors/ores i acompanyants). Coordinació del Departament d'Educació amb les entitats i empreses prestadores del servei de les tardes de lleure educatiu per donar cobertura al conjunt de centres en tot el territori. Avançament del nomenament de docents del nou curs al juny.
- Contractació del servei: agilitat de la contractació a través dels serveis territorials. Format senzill de justificació de la subvenció per als centres concertats. El fet que les AMPA hagin pogut participar en la selecció de les entitats o empreses prestadores del servei, si bé es planteja que hi ha hagut poca oferta d'empreses o entitats entre les quals triar.

(1) Es presenta una síntesi dels arguments plantejats pels agents fruit de la seva experiència. Es tracta de valoracions subjectives que no recullen la recurrència de les qüestions que s'exposen entre centres, entitats o alumnes.

Caldria millorar

Sobre el disseny

- Pertinença de l'objectiu: claredat de l'objectiu. Desproporció del nombre d'hores no lectives en relació amb les lectives en la jornada escolar, ja que són similars. Que no sigui temps lectiu.
- Coherència del plantejament operatiu: temps insuficient per portar a terme una activitat de lleure educatiu de qualitat (menys d'1 hora). Diferències entre centres. L'externalització del servei dificulta assegurar la qualitat i es posa en qüestió la responsabilitat de les direccions. Previsió de fer una prova pilot. Manca de consens entre les parts.

Sobre la implementació

- Disponibilitat de recursos: 1) Previsió d'alumnes usuaris i de temps d'organització. 2) Disponibilitat de monitoratge, especialment amb capacitats per atendre alumnes d'infantil o amb NEE; previsió de suport (cobert per equips del centre); compliment de ràtios, i garantir la presència de direccions. 3) Garantir la cessió d'espais suficients (interiors i exteriors) adaptats per mitigar la calor. 4) Garantir la cessió de materials suficients, i adequació del material per a l'alumnat amb NEE. 5) Retribució del cost global del servei (que inclouï la preparació, coordinació i administració, gestió de sortides, penalització de contractació de curta durada i assegurances), i remuneració incentivadora per al monitoratge.
- Realització de les activitats: tipus d'activitats (continuitat del pati) i programació. Garantir l'atenció adequada d'alumnat amb NEE. Diferències de les activitats entre centres; diferents nivells de participació del professorat.
- Integració en el context: integració en el PEC i participació del consell escolar. Coneixement del centre per part de monitors i monitores.
- Aspectes de coordinació: previsió d'una figura de coordinació. Claredat de les instruccions per evitar negociacions bilaterals de direccions amb prestadores dels serveis. Coordinació i seguiment per part dels centres. La previsió de la gestió de les sortides d'alumnes (desconeixement de les famílies) i de l'ús del transport escolar (canvis esporàdics). Fluïdesa de la comunicació: a l'inici (sobre el tipus de servei) i durant (p. ex., entre monitoratge i famílies), i entre el Departament i els sindicats (p. ex., incidències de dedicació del personal PAS i PAE). La gestió directa dels centres rurals d'algunes qüestions centralitzades en les ZER.
- Contractació del servei: previsió del gran volum de contractació; prevenció d'incidències. Dificultats per la prestació "deslocalitzada". Fórmula contractual (contractes menors) amb limitacions jurídiques per repetir. Clarificació dels criteris per comptar les hores per retribuir i evitar endarreriments en els pagaments. Celeritat en la contractació dels serveis en els centres municipals. Contractació i pagament a temps en centres concertats. Clarificació dels criteris per gestionar els diners sobrants.

Propostes que es plantegen per al curs 2023-2024

Sector	Agents	1. Tardes de setembre amb lleure educatiu	2. Primera setmana amb horari intensiu; horari complet en la resta	3. Horari complet lectiu (matí i tarda)	4. Primera setmana de lleure educatiu; horari complet en la resta	5. Les dues primeres setmanes reduïdes; horari complet en la resta
Comunitat educativa	Personal educatiu (*)	●	●	● (4)		
	Personal directiu	●		● (4)	●	●
	Famílies	● (1)	●	●	●	
Entitats prestadores de les tardes de lleure	De lleure educatiu	● (2)		●	●	
	Gestors de menjadors	(3)	●	●		
Serveis complementaris	Transport escolar	●	(3)	●		
	Ens locals		●	●	●	
Persones expertes	Entitats especialitzades i acadèmia	(1)		●		

(*) Els sindicats entrevistats (CCOO, USTEC-STECS i ASPEPC-SPS) i el personal PAS-PAE sindicalitzat han descartat fer propostes en el marc de l'avançament del calendari escolar. Els sindicats entrevistats s'han mostrat contraris a l'avançament del calendari escolar.

● Proposta mencionada

● Proposta més mencionada

(1) Diversos agents plantegen que aquesta proposta no asseguraria l'equitat (p. ex., per l'opcionalitat de l'assistència) ni garantiria la mateixa qualitat en les activitats.

(2) Es considera que aquesta proposta s'hauria de garantir que s'integrés en el PEC; coordinació amb els equips del centre i la disponibilitat d'espais i materials, temps d'organització, monitoratge suficient i coordinació, i la cobertura del conjunt de costos.

(3) Diversos agents plantegen que poden existir limitacions de mitjans per donar cobertura a tots els centres educatius. Els mitjans referits són empreses, entitats del servei de menjador o del lleure disposades, capacitat de monitoratge, flota de transport i personal.

(4) Diversos agents plantegen que les implicacions d'aquesta proposta inclourien no disposar de temps a les tardes per preparar el curs.

Consideracions finals

Assegurar l'orientació al propòsit* i a l'equitat

Garantir el dret a una educació integral, l'equitat entre l'alumnat i la qualitat educativa (Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'Educació). Diversos agents alerten que algunes propostes suposen opcionalitat en l'assistència, no garanteixen l'equitat i no es preveuen mecanismes d'assegurament de la qualitat del temps educatiu (p. ex., integració en el PEC).

*Contribuir a reduir la pèrdua d'aprenentatge vetllant per l'equitat i la qualitat educatives.

Garantir els aspectes de viabilitat de la implementació

Compliment de les opcions alineades amb el propòsit, de:

- disposar de suficients recursos humans amb capacitat d'implementació, atenció a la diversitat d'alumnat, coordinació i supervisió;
- accedir als espais sense incompatibilitats d'ús (p. ex., amb preparació del curs pels equips docents) i adequats (p. ex., que mitiguin els efectes de la calor), i
- assegurar serveis de menjador i transport escolar.

Garantir les condicions per preparar el curs (incloent les tardes de setembre)

- Els equips del centre han d'estar configurats i les assignacions d'alumnes fetes en el moment d'iniciar la preparació.
- Preparació després del tancament de curs.
- Avançament de la preparació del curs (equivalent a 5 dies aprox.) dins del marc d'ordenació del calendari docent: compatibilització dels usos del temps laboral del mes de juliol.